

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

*Romssa ja Finnmarkku stáhtahálddašeadji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija*

Målselv kommune
ved kommunedirektøren

17.04.23

TILSYNSRAPPORT

Tilsyn med skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringa

Målselv kommune – Bardufoss ungdomsskole

Sammendrag

Vi har ført tilsyn med Målselv kommune og Bardufoss ungdomsskole. Kommunen skolen ble valgt ut til tilsyn basert på en risikovurdering basert på både offentlige kilder og informasjon vi har fått gjennom behandling av klagesaker. Videre er Bardufoss ungdomsskole den største ungdomsskolen i kommunen, og det er gått en tid siden forrige tilsyn.

Temaet for tilsynet er skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringa. Vi har undersøkt skolens praksis når det gjelder læreplanarbeid, undervisvurdering, halvårsvurdering og undervisvurdering som grunnlag tilpasset opplæring. Hensikten med dette er å bidra til at elevene får sine rettigheter oppfylt når det gjelder undervisvurdering, tilpasset opplæring og opplæring etter læreplanen.

Vi har ikke avdekket lovbrudd i tilsynet.

Vi har i tilsynet sett at skoleledelsens system for å legge føringer for og å følge opp lærernes arbeid, bærer preg av systematikk. Vi har funn som tyder på at ikke alle lærere oppfyller pliktene sine ved alle tilfeller, men dette fanges opp og følges opp. Skolen jobber systematisk med å utvikle egen praksis, og har systemer for medvirkning og samarbeid i kollegiet.

Tilsynet avsluttes med denne rapporten.

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	5
1.1	Kort om kommunen.....	5
1.2	Om gjennomføringen av tilsynet.....	5
2	Opplæring i og formidling av læreplanen	6
2.1	Rettslige krav.....	6
2.2	Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner.....	6
2.2.1	Rektor skal organisere skolen slik at opplæringen dekker hele læreplanen i faget	6
2.2.2	Rektor skal organisere skolen slik at lærerne oppfyller elevenes rett til å kjenne til læreplanen i faget	8
3	Underveisvurdering for å fremme læring og bidra til at elevene øker sin kompetanse	9
3.1	Rettslige krav.....	9
3.2	Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner.....	10
3.2.1	Rektor skal organisere skolen slik at elevene får delta i vurderingen av eget arbeid og reflektere over egen læring og faglige utvikling	10
3.2.2	Rektor skal organisere skolen slik at elevene forstår hva de skal lære og hva som blir forventet av dem	11
3.2.3	Rektor skal organisere skolen slik at elevene får vite hva de mestrer og veiledning om hva de må gjøre for å øke kompetansen	11
4	Halvårsvurdering.....	12
4.1	Rettslige krav.....	12
4.2	Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner.....	13
4.2.1	Rektor skal organisere skolen slik at faglærerne fra og med 8. årstrinn gir elevene halvårsvurderingen uten karakter midt i opplæringsperioden og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke blir avsluttet	13
4.2.2	Rektor skal organisere skolen slik at faglærerne i halvårsvurderingen gir elevene informasjon om elevenes kompetanse og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen.....	14
5	Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring.....	15
5.1	Rettslige krav.....	15
5.2	Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner.....	16
5.2.1	Rektor skal organisere skolen slik at lærerne bruker underveisvurderingen til å vurdere behovet for tilpasset opplæring	16
5.2.2	Rektor skal organisere skolen slik at lærerne i underveisvurderingen hører eleven og vektlegger elevens synspunkter ut fra elevens beste når det gjelder tilpasning av opplæringen.....	17

5.2.3	Rektor skal organisere skolen slik at lærerne bruker undervisvurderingen til å gjøre tilpasninger i opplæringen ut fra elevens evner og forutsetninger	18
6	Dere har rett til å klage	19
7	Dokumentasjon	20

1 Innledning

Vi fører tilsyn med offentlige skoler, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kapittel 30. I tilsyn kontrollerer vi om skolene oppfyller opplæringsloven med forskrifter. Våre tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, noe som innebærer at vi skal gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven. I tilsynet behandler vi personopplysninger. Les mer om vår behandling av personopplysninger på www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/tilsyn/.

1.1 Kort om kommunen

Målselv kommune har nesten 6800 innbyggere per 4. kvartal 2022 (Kilde: SSB). Kommunen har 719 grunnskoleelever fordelt på 7 skoler. I tillegg finnes det en privat skole lokalisert i kommunen (Kilde: GSI).

I kommunen utføres rundt 11% av årsverkene til undervisning av undervisningspersonale som ikke oppfyller kompetansekravene for tilsetting. Tilsvarende tall for landet er ca. 4 % (Kilde: GSI).

Bardufoss ungdomsskole har 229 elever skoleåret 2022-23. Dette er en økning på rundt 20 elever fra forrige skoleår. Skolen er sentralskole for barneskolene Karlstad oppvekstsenter, Olsborg skole, Mellemygd kultur- og oppvekstsenter og Fagerlidal skole, og samler ca. 90 % av kommunens elever mellom 13 og 16 år.

1.2 Om gjennomføringen av tilsynet

Vi åpnet tilsyn med kommunen i brev av 16.12.22. Dere ble pålagt å levere dokumentasjon til oss. Vi har fått dokumentasjonen for å gjennomføre tilsynet.

Temaet for tilsynet er: elevenes utbytte av opplæringa. Vi har kontrollert følgende undertemaer:

1. **Opplæring i og formidling av læreplanen**, jf. opplæringsloven § 2-3 fjerde ledd, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 1-1 og 3-3 andre ledd.
2. **Underveisvurdering for å fremme læring og bidra til at elevene øker sin kompetanse**, jf. jf. opplæringsloven § 2-3 fjerde ledd, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 3-2 og 3-10 første og andre ledd.
3. **Halvårsvurdering**, jf. opplæringsloven § 2-3 fjerde ledd, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 3-2, 3-10 og 3-12.
4. **Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring**, jf. opplæringsloven § 2-3 fjerde ledd, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 3-2 og 3-10 første og andre ledd, opplæringsloven § 1-3 og barnekonvensjonen art. 3 og art. 12.

Vi har ikke sett på hvordan dere oppfyller andre krav i regelverket.

Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 og kommuneloven § 25-1. Vi gir derfor eventuelle pålegg i tilsynet til kommunen som har ansvaret for at skolen retter opp brudd på regelverket.

2 Opplæring i og formidling av læreplanen

2.1 Rettslige krav

Rektor skal organisere skolen slik at opplæringen dekker hele læreplanen i faget

Elevene skal få opplæring etter gjeldende læreplan, jf. forskrift til opplæringsloven (heretter forskriften) § 1-1 første ledd første og andre setning. Lærerne skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter gjeldende læreplan, jf. opplæringsloven § 2-3 fjerde ledd. Rektor må organisere skolen slik at kravet blir oppfylt, jf. opplæringsloven § 2-3 fjerde ledd. Rektor har ansvaret for at opplæringen dekker hele læreplanen i alle fagene. Det betyr at rektor må kunne fange opp om det er deler av læreplanen som ikke er gjennomgått, på et tidspunkt som gjør det mulig for lærerne å komme gjennom hele læreplanen.

Rektor skal organisere skolen slik at lærerne oppfylder elevenes rett til å kjenne til læreplanen i faget

Elevene har rett til å kjenne til læreplanene i fagene, jf. forskrift § 3-3 andre ledd. Kompetansemålene i læreplanen danner grunnlaget for vurdering, og elevene skal derfor kjenne til læreplanen. Rektor må organisere skolen slik at lærerne gjør elevene kjent med læreplanen, jf. opplæringsloven § 2-3 fjerde ledd.

2.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner

2.2.1 Rektor skal organisere skolen slik at opplæringen dekker hele læreplanen i faget

Lærerne skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringa slik at elevene får opplæring etter gjeldende læreplan. Rektor har ansvaret for at elevene får opplæring som dekker hele læreplanen i alle fagene.

Observasjoner

Dokumentet *Stillingsbeskrivelse – Undervisningspersonale i Målselv* angir ansvar, oppgaver og krav til den som ansettes i undervisningsstilling. De ansatte er etter stillingsbeskrivelsen forpliktet til å utøve sine arbeidsoppgaver i tråd med gjeldende lovverk, reglement og retningslinjer, samt kommunens gjeldende planer og strategier. Videre skal den ansatte blant annet planlegge, gjennomføre og evaluere undervisning, delta i samarbeid og skoleutvikling og tilegne seg og utvikle relasjonskompetanse.

Bardufoss ungdomsskole er organisert i trinn med trinnleder. Av dokumentet *Intern utlysning av trinnlederfunksjon* går det frem at trinnlederen skal lede og samkjøre trinnet når det gjelder skolens overordnede målsetting knyttet til skoleutvikling, undervisning og psykososialt miljø. Videre skal trinnlederen lede og organisere trinnet ved fellesaktiviteter, samt lage saksliste for ukentlig trinnmøte og sørge for at referat føres og legges ut på fellesområde på Teams. Trinnleder representerer også trinnet i *Trinnlederforum* – møte med rektor og skoleutviklingsgruppa, SKUV. I intervju bekreftes det at rektor eller inspektør deltar på trinnmøtene og på SKUV-møter. Det føres sakslistene og referat fra de ulike møtene.

I tilsynet undersøker vi særskilt skolens arbeid med fagene samisk, matematikk og mat og helse. Vi har mottatt eksempler på lokale læreplaner i to av disse fagene. Disse er utformet litt ulikt, men har begge sitt utgangspunkt i gjeldende læreplan. Kompetansemålene er fordelt på perioder, og tema, lærestoff og arbeidsmåter går tydelig frem. Av skolens plan for skoleutvikling, SKUV, går det frem at årsplaner er tema i fagseksjonsmøter i uke 45 og 46 skoleåret 2022-23.

Ledelsen sier i intervju at de ved skolen tidligere hadde en bestemt dato for innlevering av årsplaner. Dette praktiseres ikke lenger ved skolen. I stedet formidles forventninger til lærerne i fellestid på planleggingsdager og i rektors time, i planverk som årshjul og skoleutviklingsplan. Når ledelsen avdekker mangler, følges dette opp. Lærerne bekrefter dette i intervju.

Lærerne sier i intervju at de lagrer årsplaner i Teams, på Zokrates (skolens læringsplattform) eller i Campus (matematikk-læreverket som noen bruker). Videre skal lærerne lage ukeplaner i Zokrates. Timeplanen er dynamisk, og lærerne oppdaterer den jevnlig. Her laster også elevene opp innleveringer og andre elevarbeider.

Det går frem i flere intervjuer at ikke alle lærerne bruker Zokrates aktivt, men at det er en forventning om at alle skal bruke verktøyet. Lærerne bekrefter at de kjenner til dette. På spørsmål om hvordan dette oppdages og følges opp, svarer ledelsen at dette kan gjøres på flere måter, for eksempel ved at inspektøren ved sykdomsfravær ser om nødvendig informasjon er lagt inn i elevenes ukeplan når hun skal sette inn vikar. Videre oppfølging skjer ut fra en risikovurdering.

Lærerne sier i intervju at de vanligvis lager en grovskisse til årsplan på begynnelsen av skoleåret, for å sørge for at de dekker hele læreplanen. Planen korrigeres i løpet av året. Videre forteller de om erfaringsoverføring, tolærersystem og fagseksjonsarbeid når vi spør om hvordan de sikrer at læreplaner som videreføres over flere år, eller gjennomføres dersom personalet skifter. En av respondentene sier det slik: «Det er lov til å spørre, og rom for å være uenig.»

Om føringer og oppfølging fra rektor, sier lærerne at årsplanene ikke etterspørres til gitte tidspunkt, men kravet er der og rektor stoler på at det blir gjort. Rektor har en uttrykt forventning for arbeidet, men krever ikke nødvendigvis å se årsplanen.

I egenvurderingen i RefLex skriver rektor at formålet med faget skal ivaretas, og lærerne vet at de skal gjennom hele læreplanen selv om noen områder vektlegges mer enn andre. Dette synliggjøres gjennom faglærerrapporter ved årets slutt. Etter noen eksamensfrie år har dette ikke blitt gjennomført, men rektor skriver at dette skal de tilbake til igjen.

For faget samisk kjøper Bardufoss ungdomsskole fjernundervisning fra Sameskolen i Målselv. Også her lages en grovskissert årsplan på høsten, men denne kan endres etter behov, sier lærer i intervju. Videre får elevene mer detaljerte periodeplaner. Sameskolen følger opp arbeidet og veileder om læreplanene. Sameskolen og Bardufoss ungdomsskole har jevnlig kontakt gjennom skoleåret. Dette følges særlig opp av inspektør.

Elevene forteller at de først og fremst forholder seg til ukeplaner, eller for samisk periodeplaner for litt lengre perioder. Foreldrene har litt ulike erfaringer, men har fått informasjon på foreldremøter om læreplaner og hvor de kan finne mer informasjon. Skolen har vært flink til å trekke frem de tverrfaglige temaene, sier en.

Vurdering

Rektor har ansvaret for at opplæringa dekker hele læreplanen i fag, og må organisere skolen slik at dette oppfylles. Dokumentasjonen i tilsynet tyder på at lærerne vet hva som forventes av dem. De er godt kjent med at det er læreplanen som styrer, og legger sine planer ut fra denne. Årsplanen lages grovt ved starten av året, og justeres underveis.

Elevene får som regel ukeplaner eller periodeplaner, og når det avdekkes at læreren ikke har lagt ukeplanen i Zokrates slik det skal gjøres, følges dette opp av ledelsen. Dette fungerer som del av ledelsens risikovurdering.

Vi forstår at trinnstrukturen, der trinnlederen har en viktig funksjon, fagseksjoner, der læreplanen diskuteres, og SKUV inngår i rektors organisering av skolen for at elevene skal få opplæring etter gjeldende læreplaner.

Vi vurderer det sannsynliggjort at elevene får opplæring etter gjeldende læreplaner og at lærerne tilrettelegger og gjennomfører opplæringen etter gjeldende læreplaner. Dette gjelder også for faget samisk der skolen kjøper fjernundervisning. Vi vurderer videre at rektors organisering av skolen er egnet for å bidra til dette. Vi legger særlig vekt på funnene vi har gjort av at alle vet hva som er forventet av dem, og at ledelsen på skolen har flere arenaer der de kan få informasjon om hvordan opplæringa foregår. Her tenker vi særlig på trinnmøter og fagseksjoner. I tillegg legger vi vekt på opplysningene vi får fra ansatte om at rektor følger opp når hun får informasjon som tilsier mangler eller avvik fra det planlagte og forventede.

Konklusjon

Lovkravet er oppfylt.

2.2.2 Rektor skal organisere skolen slik at lærerne oppfyller elevenes rett til å kjenne til læreplanen i faget

Observasjoner

I egenvurderingen svarer de fleste ja på spørsmålet om de gjør elevene kjent med læreplanen i faget, og kommenterer at dette føres på arbeidsplaner/ukeplaner og på oppgaver. Dette skjer også ved oppstart og avslutning av temaer. Formidlingen tilpasses elevenes nivå, og skjer både overordnet for faget og i form av konkretiserte kompetansemål.

I Intervju sier lærerne at det er en klar forventning fra ledelsen om at dette gjøres, og elevene sier at dette skjer på ulike måter. Noen lærere snakker om målene i timene, men ikke alle. Noen bruker Zokrates slik at elevene får det på ukeplanen, noen lærere oppgir målene i forbindelse med oppgaver, og i noen fag får elevene også læringsmål som er mer konkretiserte enn kompetansemålene.

Foreldrene sier i intervju at det er litt varierende praksis når det gjelder bruk av Zokrates – ikke alle lærere bruker dette like aktivt, men flere er flinke til å oppgi hvilke kompetansemål som hører til den enkelte oppgaven elevene skal gjøre. De sier at signalene fra barna deres er at de stort sett vet hva de skal lære, selv om dette i noen grad kan være noe avhengig av hvilken lærer de har.

Vurdering

Slik vi gjorde rede for under forrige punkt, formidles forventninger til lærernes arbeid fra rektor, og ledelsen følger opp medarbeidere når det er avvik. Også på dette punktet finner vi det dokumentert at lærerne er godt kjent med hva som kreves av dem, og elevene melder om at de stort sett opplever å vite hva som er målet for arbeidet i fag.

Konklusjon

Lovkravet er oppfylt.

3 Underveisvurdering for å fremme læring og bidra til at elevene øker sin kompetanse

3.1 Rettslige krav

Elevene har rett til underveisvurdering, jf. forskriften § 3-2. Underveisvurderingen skal være en integrert del av opplæringen, og den skal fremme læring, tilpasse opplæringen og øke kompetansen. Underveisvurderingen kan være både muntlig og skriftlig, jf. forskriften § 3-10 første ledd. Rektor må organisere skolen slik at lærerne gjennomfører underveisvurderingen, jf. opplæringsloven § 2-3 fjerde ledd.

Rektor skal organisere skolen slik at elevene får delta i vurderingen av eget arbeid og reflektere over egen læring og faglige utvikling

Elevene skal delta i vurderingen av eget arbeid og reflektere over egen læring og faglige utvikling, jf. forskriften § 3-10 andre ledd bokstav a. Det er lærerne som må legge til rette for at dette skjer. Elevenes egenvurdering er en del av underveisvurderingen.

Rektor skal organisere skolen slik at elevene forstår hva de skal lære og hva som blir forventet av dem

Elevene skal forstå hva de skal lære og hva som blir forventet av dem, jf. forskriften § 3-10 andre ledd bokstav b. Det er lærerne som må gjennomføre underveisvurderingen på en slik måte at elevene forstår dette.

Rektor skal organisere skolen slik at elevene får vite hva de mestrer og veiledning om hva de må gjøre for å øke kompetansen

Underveisvurderingen skal gi tilbakemelding og veiledning til elevene, jf. forskriften § 3-10 første og andre ledd. Underveisvurderingen skal inneholde begrunnet informasjon om kompetansen til elevene slik at elevene forstår hva de mestrer. Videre skal underveisvurderingen gi veiledning som bidrar til at elevene kan øke sin kompetanse.

3.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner

3.2.1 Rektor skal organisere skolen slik at elevene får delta i vurderingen av eget arbeid og reflektere over egen læring og faglige utvikling

Observasjoner

Av den skriftlige dokumentasjonen ser vi flere eksempler på elevers egenvurdering, både i forbindelse med enkeltoppgaver i fag og mer overordnet som forberedelse til halvårsvurdering og utviklingssamtale. Vi ser også av dokumentet *SKUV siste 5 år* at vurdering har vært og skal være tema for skolens utviklingsarbeid.

I egenvurderingen i RefLex svarer de fleste respondentene positivt på spørsmål om de involverer elevene i vurderingsarbeidet og at de får reflektere over egen læring. Flere kommenterer her at elevene av og til får egenvurderingsskjema, noen ganger har lærer en samtale med eleven og noen ganger er elevene med på å utforme vurderingskriterier. Andre nevner elev- og utviklingssamtaler, og at de tilpasser formen til elevenes alder og modenhet. En av respondentene reflekterer også over at man nok har litt å gå på, og kunne gjort dette systematisk i flere fag enn i dag.

I intervju sier lærerne at de vet at elevene skal være med å vurdere seg selv. Rektor har lagt føringer for dette, gjerne i form av jevnlig drypp i rektors time. Elevmedvirkning er tema gjennom hele året, også når det gjelder vurdering.

Elevene sier at dette varierer ut fra fag og lærer. I noen fag opplever de at de får være med å vurdere seg selv, mens i andre fag ikke. Foreldrene sier at de har inntrykk av at elevene stort sett får være med på å vurdere seg selv, selv om det ikke alltid gjennomføres av alle lærere.

Vurdering

Den samlede dokumentasjonen i tilsynet tyder på at lærerne kjenner vurderingsforskriften og kravet om at elevene skal delta i vurderingen av eget arbeid. Gjennom året gjentas dette, for eksempel i rektors time, og de kjenner til rektors forventninger om at dette skal gjøres. Vi har funn som tyder på at ikke alle gjennomfører dette slik det er forutsatt, men slik vi har gjort rede for tidligere, så mener vi det er sannsynliggjort at rektor følger opp i tilfeller der det avdekkes praksis som ikke er innenfor regelverket.

Funnene i tilsynet tyder også på at de fleste lærerne ivaretar dette arbeidet på en måte slik at elevene faktisk får delta.

Konklusjon

Lovkravet er oppfylt.

3.2.2 Rektor skal organisere skolen slik at elevene forstår hva de skal lære og hva som blir forventet av dem

Observasjoner

I egenvurderingen i RefLex svarer alle respondentene positivt på spørsmål om de veileder elevene slik at de forstår hva som blir forventet av dem og hva de skal lære. Noen utdyper at dette skjer på ulike måter, for eksempel ved tydelig oppgavebestilling, at de snakker om kjennetegn på måloppnåelse eller vurderingskriterier og hvilken kompetanse elevene skal sitte igjen med etter arbeidet.

I intervju med elevene kommer det frem at også på dette punktet er det forskjell på fag og lærere, men at de stort sett vet hva som forventes av dem og hva de skal lære. Flere viser til mål på ukeplanen eller vurderingskriterier på oppgaver.

Lærerne sier i intervju at dette skjer på flere ulike måter. De opplever å ha metodefrihet, men samtidig at det ikke er mulig med helt privat praksis ved skolen, som en uttrykker det. Ledelsen målbærer tydelige forventninger og følger opp arbeidet.

Vurdering

Slik vi har vært inne på tidligere i denne rapporten mener vi ledelsenes involvering i arbeidet på trinn, i fagteam og i plenum er en organisering som er egnet til å både legge føringer for, men også følge opp at skolen drives innenfor regelverket. Sett i sammenheng med lærernes og elevenes beskrivelser av hvordan arbeidet skjer i praksis, finner vi det dokumentert at lovkravet på dette punktet er oppfylt. Her legger vi særlig vekt på det elevene sier i intervju: de vet hva de skal lære, og kjenner til hva som forventes av dem i de fleste fag.

Konklusjon

Lovkravet er oppfylt.

3.2.3 Rektor skal organisere skolen slik at elevene får vite hva de mestrer og veiledning om hva de må gjøre for å øke kompetansen

Lærerne må gi elevene underveisvurdering på en slik måte at elevene forstår hva de mestrer. Videre skal lærerne gi veiledning som bidrar til at elevene kan øke sin kompetanse.

Observasjoner

Av egenvurderingen i RefLex og i intervju med lærerne går det frem at elevene får tilbakemeldinger underveis i arbeidet, både skriftlig og muntlig. I timene går lærer rundt og veileder, og det kan være skriveoppgaver der elevene får skriftlig tilbakemelding på et utkast for deretter å jobbe videre med det. Videre får elevene skriftlig tilbakemeldinger i Zokrates på fullført arbeid. Faglærer og kontaktlærer har også muntlige samtaler med elevene i form av utviklingssamtale, faglærersamtaler og elevsamtaler.

Vi har videre mottatt eksempler på tilbakemeldinger gitt elever i alle de tre fagene vi undersøker i tilsynet. Tilbakemeldingene har ulik form og tilpasset ulike vurderingssituasjoner.

Alle elevgruppene ble i intervju spurt om erfaringene de har fra flere fag. På dette punktet er elevene klare på at det er ganske stor forskjell på lærerne. Noen lærere gir ofte tilbakemeldinger og veiledning som elevene opplever nyttig, mens andre nesten ikke gjør det. «Du må være litt heldig med læreren», sies det.

Vurdering

Ut fra elevsamtalene forstår vi at elevene opplever forskjeller i hvilken veiledning de får av ulike lærere og i ulike fag. Også i den skriftlige dokumentasjonen ser vi ulikheter, der noen tilbakemeldinger er mindre målrettede og mer prosessrettede, mens andre er helt konkrete når det gjelder måloppnåelse knyttet til kompetansemål.

Siden tilfanget av eksempler er begrenset, tar vi høyde for at disse forskjellene kan være tilfeldige og ikke et uttrykk for en generell praksis. Vi finner likevel grunn til å nevne dette i denne rapporten, og peke på dette som et mulig utviklingsområde for skolen. Når elevene sier at det gjelder å være litt heldig med læreren, kan det være grunn til å se nærmere på tilbakemeldingspraksisen, og da særlig formålet med og innholdet i tilbakemeldinger og råd som gis.

Når det er sagt, vurderer vi også på dette punktet at skolens organisering og ledelsens føringer og oppfølging, er egnet til å sørge for at regelverket blir oppfylt. Skolen har vurdering som tema i sitt utviklingsarbeid og gode strukturerer for felles kompetanseutviklingsarbeid. Dette vil bidra til en ytterligere forbedret felles praksis og bedre oppfyllelse av intensjonene i vurderingsforskriften.

Konklusjon

Lovkravet er oppfylt.

4 Halvårsvurdering

4.1 Rettslige krav

Elevene har rett til undervisvurdering, jf. forskriften § 3-2. Halvårsvurderingen er en del av undervisvurderingen, jf. forskriften § 3-12 første ledd. Halvårsvurderingen uten karakter kan være både skriftlig og muntlig, jf. forskriften § 3-10. Halvårsvurderingen med karakter må være skriftlig, jf. forskriften § 3-12 andre ledd. Rektor må organisere skolen slik at halvårsvurderingen blir gjennomført til riktig tid og med riktig innhold, jf. opplæringsloven § 2-3 fjerde ledd.

Rektor skal organisere skolen slik at faglærerne fra og med 8. årstrinn gir elevene halvårsvurderingen uten karakter midt i opplæringsperioden og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke blir avsluttet

Elevene skal få halvårsvurdering gjennom hele grunnopplæringen. Fra og med 8. årstrinn skal halvårsvurderingen gjennomføres midt i opplæringsperioden og på slutten av opplæringsåret dersom faget ikke blir avsluttet, jf. forskriften § 3-12 andre ledd. Halvårsvurderingen med og uten karakter skal reflektere den samme kompetansen og må derfor bli gitt rundt samme tid.

Rektor skal organisere skolen slik at faglærerne i halvårsvurderingen gir elevene informasjon om elevenes kompetanse og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen

Halvårsvurderingen skal gi elevene informasjon om hva de mestrer etter kompetansemålene i læreplanen og gi veiledning om hvordan de kan øke kompetansen, jf. forskriften § 3-12 første ledd. Halvårsvurderingen skal gi uttrykk for den kompetansen elevene har oppnådd ut fra det som er forventet på tidspunktet for vurderingen

4.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner

4.2.1 Rektor skal organisere skolen slik at faglærerne fra og med 8. årstrinn gir elevene halvårsvurderingen uten karakter midt i opplæringsperioden og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke blir avsluttet

Under dette punktet undersøker vi skolens praksis når det gjelder *tidspunktet* for halvårsvurderingen uten karakter.

Observasjoner

I RefLex svarer de fleste respondentene ja på spørsmålet om de gir elevene halvårsvurdering uten karakter. Noen svarer imidlertid nei, og kommenterer at elevene får halvårsvurdering med karakter.

I intervju bekrefter både elever og foreldre at halvårsvurdering foregår i januar og juni, både med og uten karakter. Det siste i form av en samtale, der eleven også får vite karakteren sin og kan si hva de mener om vurderinga læreren har gjort. Dette gjelder imidlertid ikke alle fag; elevene nevner noen konkrete eksempler på fag hvor de ikke har hatt fagsamtale, eller fag der de ikke opplever å kunne si meningen sin til læreren.

Alle lærerne sier i intervju at de gjennomfører fagsamtaler i januar, noen svarer januar og juni. Dette gjelder også i faget samisk, hvor skolen kjøper fjernundervisningstimer fra Sameskolen i Troms. Lærerne sier at de har fått god informasjon om dette og at rektor minner dem på arbeidet. I unntakstilfeller der det ikke er blitt gjort, skyldes det for eksempel sykdom, sier de.

Vurdering

Den samlede dokumentasjonen i tilsynet tyder på at rektor har lagt føringer for at elevene skal få halvårsvurdering uten karakter midt i opplæringsperioden og på slutten av opplæringsåret, og lærerne vet hva de skal gjøre.

Funnene i tilsynet tyder likevel på at ikke alle lærere følger føringene rektor har gitt. Elevene beskriver at det er forskjell på lærerne, og lærerne sier at sykdom kan være en hindring. Vi finner derfor grunn til å peke på også dette som et område skolen kan styrke sin praksis. Halvårsvurdering uten karakter midt i opplæringsperioden skal gis for alle fag. Det samme gjelder fag som ikke avsluttes til sommeren.

Slik vi har redegjort for tidligere i denne rapporten, beskriver både lærere og ledelsen hvordan rektor eller inspektør følger opp når de får informasjon om at oppgaver ikke blir utført. Vi finner derfor ikke grunn til å konkludere med lovbrudd, selv om tilsynet har avdekket at lærernes praksis ikke i tråd med regelverket ved alle tilfeller. Læreren kjenner til hva de skal gjøre og blir minnet på oppgaven. Vi vurderer derfor at rektor har organisert skolen slik at elevene skal få halvårsvurdering uten karakter til riktig tid.

Konklusjon

Lovkravet er oppfylt.

4.2.2 Rektor skal organisere skolen slik at faglærerne i halvårsvurderingen gir elevene informasjon om elevenes kompetanse og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen

Under dette punktet undersøker vi skolens praksis når det gjelder *innholdet* i halvårsvurderingen uten karakter.

Observasjoner

Den skriftlige dokumentasjonen inneholder flere eksempler på maler for utviklingssamtalen, halvårsvurdering i fag og elevpresentasjoner på utviklingssamtalen. Alle inneholder punkter om elevens ståsted nå, og omtale av videre arbeid/råd for hvordan eleven skal utvikle seg.

I egenvurderingen i RefLex svarer de fleste respondentene ja, og en av respondentene utdyper: «Faglærere gjennomfører samtaler med elevene, hvor elevene får tilbakemelding på hva de mestrer i faget og hva de skal jobbe videre med. Vi har fått beskjed om (og gjennomfører) disse samtalene slik at elevene i denne samtalen også får halvårskarakteren muntlig.» En annen legger til at elevene får vurdering uten karakter i form av tilbakemeldinger på elevsamtaler og utviklingssamtaler.

Dette bekreftes i intervju med lærere og elever. Elevene sier at det kan være forskjell på hvordan lærerne gjør det, men de pleier å snakke om hvordan det går i fagene, og hvordan elevene har det på skolen. Foreldrene i FAU sier at fagsamtalen før halvårsvurderingen generelt er veldig god, selv om det kan være noe forskjell på hvordan lærerne gjør dette.

Vurdering

Også for innholdet i halvårsvurderingen, finner vi det dokumentert at rektor har gitt føringer for hvordan faglærerne skal gjennomføre halvårsvurdering uten karakter, og at rektor følger opp dersom lærere ikke utøver plikten etter skolens fremgangsmåte. Vi vurderer det dokumentert at rektor har organisert skolen slik at faglærerne i halvårsvurderingen gir elevene informasjon om elevenes kompetanse og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin.

Konklusjon

Lovkravet er oppfylt.

5 Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring

5.1 Rettslige krav

Underveisvurderingen skal være en integrert del av opplæringen, jf. forskriften § 3-10 første ledd. Rektor må organisere skolen slik at underveisvurderingen blir gjennomført, jf. opplæringsloven § 2-3 fjerde ledd.

Rektor skal organisere skolen slik at lærerne bruker underveisvurderingen til å vurdere behovet for tilpasset opplæring

Lærerne skal bruke underveisvurderingen til å vurdere behovet for tilpasset opplæring, jf. forskriften § 3-10. Opplæringen skal være tilpasset evnene og forutsetningene til den enkelte eleven, jf. opplæringsloven § 1-3.

Rektor skal organisere skolen slik at lærerne i underveisvurderingen hører eleven og vektlegger elevens synspunkter ut fra elevens beste når det gjelder tilpasning av opplæringen

Lærerne skal tilpasse opplæringen til den enkelte elevens evner og forutsetninger, jf. opplæringsloven § 1-3. Dette innebærer at lærerne skal vurdere og prøve ut ulike tiltak. I vurderingen av tiltak skal lærerne legge vekt på elevens beste. Det er en forutsetning at eleven blir hørt og får si sin mening, og at elevens beste blir tillagt stor vekt, jf. barnekonvensjonen art. 3 og art. 12.

Rektor skal organisere skolen slik at lærerne bruker underveisvurderingen til å gjøre tilpasninger i opplæringen ut fra elevens evner og forutsetninger

Lærerne skal bruke underveisvurderingen til å gjøre tilpasninger i opplæringen, jf. forskriften § 3-10. Opplæringen skal være tilpasset evnene og forutsetningene til den enkelte eleven, jf. opplæringsloven § 1-3.

5.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner

5.2.1 Rektor skal organisere skolen slik at lærerne bruker underveisvurderingen til å vurdere behovet for tilpasset opplæring

Observasjoner

Skoleledelsen sier i intervju at de følger med på utviklingen ved skolen via resultater på nasjonale prøver og ser på utviklingen over tid, terminkarakterer og utviklingssamtaler. Videre sier rektor i egenvurderingen i RefLex at hun opplever at dette kommer til syne gjennom at elever som ikke opplever fremgang, blir meldt inn til spes.pedkoordinator og miljøteam. Skolen har fast prosedyre på å identifisere elever som ligger på nivå 1 og 2 på nasjonale prøver. På 9. trinn kartlegger man i tillegg elever som har karaktersnitt under 3, karakteren 1 i ett eller flere fag, fravær over 6% eller aktivitetsplan etter kap.9A. Disse elevene drøftes i tillegg med PPT.

Lærerne svarer også positivt i RefLex. En respondent utdyper svaret ved å beskrive hvordan man bruker nasjonale prøver aktivt, men også underveisvurdering for å tilpasse til enkeltelever eller gruppa. For eksempel velger respondenten oppgaver tilpasset for å gi informasjon om hva eleven trenger å jobbe videre med, for deretter å tilpasse videre oppgaver til den enkelte.

I intervju forteller lærerne at tilpasset opplæring diskuteres på trinnmøter, klassemøter eller med makker der det er tolærersystem. Det er også vanlig å snakke med kontaktlærer når det er noe som dukker opp. «Dette er det som ligger i veggene – det er blitt en rutine. Slik skal vi gjøre det,» sier en av lærerne. Lærerne snakker videre om at de i tillegg kan fange opp gjennom observasjoner og samtaler når en elev sliter: «Vi har tid til å snakke med hver enkelt elev, og vi fanger det lett opp når de sliter.»

Vurdering

Bardufoss ungdomsskole er etter vår vurdering godt organisert for å kunne vurdere behovet for tilpasset opplæring. I tillegg til skolebasert vurdering hvor kilder som nasjonale prøver og karakterer brukes på organisasjons-, gruppe- eller individnivå, diskuterer lærerne med kolleger i ulike sammenhenger, samt velger konkrete oppgaver i opplæringa i det enkelte fag for å få informasjon om hvor eleven står i faget. Tolærersystem i matematikk og mindre grupper i fagene mat og helse og samisk, gir lærerne økt kapasitet til å gjøre slike vurderinger. På denne måten er skolen organisert slik at elevenes utbytte av opplæringa kan vurderes på skolenivå, klassenivå og individnivå, av hele kollegiet, fag- eller trinnteam og av den enkelte lærer.

Konklusjon

Lovkravet er oppfylt.

5.2.2 Rektor skal organisere skolen slik at lærerne i undervisvurderingen hører eleven og vektlegger elevens synspunkter ut fra elevens beste når det gjelder tilpasning av opplæringen

At elevene får si sin mening og blir hørt, er en forutsetning for å vurdere hva som er elevens beste når læreren skal tilpasse opplæringa til den enkelte elevens evner og forutsetninger. Læreren må vurdere og prøve ut ulike tiltak for tilpassing, og elevens beste skal vektlegges. I denne prosessen er elevens mening viktig informasjon for læreren.

Observasjoner

I egenvurderingen i RefLex svarer to av respondentene nei, mens de øvrige svarer ja på spørsmål om elevene blir hørt i undervisvurderingen når læreren tilpasser opplæringa. En av respondentene utdyper slik: «Det er viktig å lytte til elevens behov og tanker når vi skal tilpasse undervisningen, ofte kan de selv uttrykke hvordan de lærer best, og kan si hva som fungerer og ikke fungerer for dem. Men noen ganger må man også gi de råd og tips om hvordan det kan fungere på andre måter også, så får de være med å bestemme hva de vil prøve ut.»

I den skriftlige dokumentasjonen finner vi flere eksempler på føringer for å involvere eleven. Dette kommer for eksempel frem i dokumentet *Tiltaksplan Bardufoss ungdomsskole, Fremtidsbilde for inkluderende skolemiljø i Måselv kommune 2022-2023*, hvor det står at lærerne skal legge til rette for elevenes medvirkning både når det gjelder varierte arbeidsmetoder, vurdering for læring, utvikling av sosiale ferdigheter og elevdemokrati.

Elevene sier i intervju at det varierer litt fra lærer til lærer om de opplever å bli hørt, men noen ganger blir de spurt om hvordan de vil ha for eksempel prøver eller oppgaver. For faget samisk har elevene fått si hva de ønsker, og læreren hører på elevenes ønsker, forteller de.

Lærerne sier i intervju at vurdering av tilpassing er kontinuerlig prosess hvor arbeidsmåter tilpasses den enkelte elev eller elevgruppa. Elevenes synspunkter er en viktig del av denne vurderinga. Rektor oppgir at hun også snakker med elever selv når det er snakk om tilpassinger.

Vurdering

Slik vi har vært inne på tidligere i denne rapporten mener vi ledelsenes involvering i arbeidet på trinn, i fagteam og i plenum er en organisering som er egnet til å både legge føringer for, men også følge opp at skolen drives innenfor regelverket. Sett i sammenheng med lærernes og elevenes beskrivelser av hvordan arbeidet skjer i praksis, finner vi det dokumentert at lovkravet på dette punktet er oppfylt. Her legger vi særlig vekt på funn i den skriftlige dokumentasjonen som omtaler elevmedvirkning sett i sammenheng med elevenes og lærernes utsagn i intervju. Vi vurderer at den samlede dokumentasjonen i tilsynet tyder på at elevene blir hørt og at elevens beste vurderes når opplæringa tilpasses.

Konklusjon

Lovkravet er oppfylt.

5.2.3 Rektor skal organisere skolen slik at lærerne bruker undervisvurderingen til å gjøre tilpasninger i opplæringen ut fra elevens evner og forutsetninger

Slik vi gjorde rede for under punkt 5.2.1, er skolen godt organisert for at lærerne bruker undervisvurderingen til å *vurdere* tilpasninger av opplæringen. Under dette punktet undersøker vi om lærerne også *gjør* tilpasninger.

Observasjoner

Av intervju med lærerne går det frem at tolærersystem og mindre grupper i fagene vi undersøker, gjør at lærerne har kapasitet til å tilpasse, enten ved at de fordeler oppgaver seg imellom eller ved tettere oppfølging av elever som trenger mer støtte. Lærerne bruker ulike metoder for å følge med på elevenes utvikling, og tilpasser når det er behov for det.

Av intervju med elevene går det frem at de opplever at elever som sliter, har mye fokus og får tilpassing, men at det ikke er like god tilrettelegging for elever som presterer på høyt nivå og ønsker flere utfordringer. Elevene beskriver videre tilpassing av oppgaver, for eksempel i engelsk hvor de velger Step 1, 2 eller 3, og av prøveform, hvor de kan velge litt hos noen lærere hvordan de vil ha det.

I faget samisk opplever elevene god tilrettelegging. Læreren spør ofte om man henger med, og tilpasser når det er behov. I matematikk er det ikke alltid man får hjelp når man trenger det, sier elevene, selv om det er to lærere der. Det kan være litt frustrerende.

Foreldrene forteller om litt ulike erfaringer. Noen mener skolen tilpasser godt, mens andre har opplevd at samtalen med skolen om ekstra hjelp ikke resulterte i reell hjelp.

Vurdering

Når det gjelder spørsmålet om lærerne faktisk tilpasser opplæringa basert på det de ser gjennom undervisvurderingen, har elevene og foreldrene litt forskjellige erfaringer. Elevene sier at tilpassing til elever som ønsker større utfordringer, ikke gjøres like hyppig, og foreldrene har opplevd at løfter om tilpassing og ekstra hjelp ikke er blitt innfridd. Lærerne mener de tilpasser ved behov, og at de har kapasitet til å tilrettelegge til den enkelte, særlig i de tre fagene vi undersøker i dette tilsynet.

Slik vi har vært inne på flere ganger i denne rapporten, er skolen organisert på en måte som bidrar til at regelverket oppfylles. De ansatte får føringer for arbeidet i ulike sammenhenger, lærerne involveres i utviklingsarbeidet og ansvarliggjøres, og ledelsen følger opp avvik når dette avdekkes. Vi vurderer at så er tilfelle også for dette undersøkelsespunktet i tilsynet.

Videre legger vi i vår vurdering av om lovkravet er oppfylt, vekt på at lærerne viser at de kjenner til at tilpasset opplæring er et krav, de vet hvordan de kan gjøre det og fagene vi har undersøkt, er organisert slik at kapasiteten til lærerne er økt. Vi legger også vekt på elevenes beskrivelse av tilpassing av oppgaver, vurderingsmåter og nivåddifferensiering. Selv om ikke alle opplever tilpassing til sitt (høye) nivå eller at de alltid får hjelp, tolker vi elevenes beskrivelse dithen at lærerne i stort tilpasser opplæringa til elevenes evner og forutsetninger.

Konklusjon

Lovkravet er oppfylt.

6 Dere har rett til å klage

Tilsynsrapporten er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b. Dere kan klage på enkeltvedtaket.

Hvis dere klager, må dere gjøre det innen tre uker. Fristen gjelder fra beskjed om brevet har kommet frem til dere, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Dere sender klagen til oss. Vi har muligheten til å omgjøre vedtaket. Hvis vi ikke er enig med dere, sender vi klagen til Utdanningsdirektoratet som avgjør saken.

I forvaltningsloven § 32 kan dere se hvordan dere skal utforme klagen.

Dere kan be om at vi ikke setter i verk vedtaket før klagefristen er ute, eller klagen er endelig avgjort av Utdanningsdirektoratet, jf. forvaltningsloven § 42.

Dere er part i saken og har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Christina Zahl
Tilsynsleder

Elin Flatråker Johansen
Tilsynsmedarbeider

7 Dokumentasjon

Dokumenter:

- Plan for SKUV høsten 2022
- SKUV siste 5 år oversikt
- Program planleggingsdager høst 2022
- Tiltaksplan Inkluderende skolemiljø, Bardufoss ungdomsskole 2022-23
- Årshjul Bardufoss ungdomsskole
- Referat Fokusmøte med PPT 03.11.22
- Stillingsbeskrivelse undervisningspersonale i grunnskolen, Målselv kommune
- Kvalitetssystem for PPT Målselv, Bardu og Dyrøy oppdatert 2022
- Intern utlysning av SKUV-medlemmer, funksjonsbeskrivelse
- Intern utlysning av trinnlederfunksjon, funksjonsbeskrivelse
- Skjema for elevsamtale
- Eksempler på elevpresentasjoner ved utviklingssamtale (2)
- Utviklingssamtale, mal for refleksjonsspørsmål (4 ulike)
- Eksempel på varsel med fremovermelding
- Eksempel på egenvurderingsskjema
- Eksempel på tilbakemelding og fremovermelding
- Eksempel gruppeoppgave i mat og helse (3)
- Kjennetegn på måloppnåelse i mat og helse
- Eksempel på vurdering til gruppe etter fagdag i matematikk
- Eksempel på vurdering til gruppe i matematikk
- Skjema for halvårsvurdering i matematikk
- Lokal 3-årsplan i matematikk
- Eksempel kjennetegn på måloppnåelse i samisk
- Halvårsplan lokal samisk
- Eksempel på vurdering uten karakter samisk (2)

Egenvurdering i RefLex – 22 respondenter

Intervju på skolen 23.-24. februar 2023 med:

- 3 grupper av elever
- 3 grupper av faglærere
- Lærerrepresentanter SKUV
- Foreldre fra FAU
- Rektor og inspektør